

INTERNATIONAL MONETARY FUND FACTSHEET

Προϋποθέσεις Χρηματοδότησης από το ΔΝΤ

Όταν μια χώρα προβαίνει σε δανεισμό από το ΔΝΤ, η κυβέρνησή της συμφωνεί να προσαρμόσει την οικονομική πολιτική της προκειμένου να ξεπεράσει τα προβλήματα τα οποία οδήγησαν αρχικά στην αναζήτηση χρηματοδοτικής ενίσχυσης από τη διεθνή κοινότητα. Οι εν λόγω όροι δανείου χρησιμεύουν ως εγγύηση για την ικανότητα της χώρας να πραγματοποιήσει την αποπληρωμή προς το Ταμείο. Κατά τα τελευταία έτη, το ΔΝΤ έχει διαμορφώσει τις προϋποθέσεις με σκοπό να προωθήσει την εθνική κυριότητα ισχυρής και αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής.

Κατά τα τελευταία έτη, το ΔΝΤ έχει γίνει πιο ευέλικτο ως προς τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζεται με τις χώρες επί ζητημάτων που σχετίζονται με τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση της οικονομίας. Το ΔΝΤ εισήγαγε επίσης, ως μέρος μιας εκτεταμένης μεταρρύθμισης των πρακτικών δανειοδότησης που ανακοίνωσε το Μάρτιο του 2009, μια νέα δανειοδοτική διευκόλυνση, την Ευέλικτη Γραμμή Πίστωσης (Flexible Credit Line), η οποία για πρώτη φορά στην ιστορία του Ταμείου δεν περιλαμβάνει (εκ των υστέρων) όρους προγράμματος, εφόσον η χώρα πληροί αυστηρά κριτήρια προεπιλογής. Αυτή είναι η έννοια της εκ των προτέρων πολιτικής.

Σχεδιασμός αποτελεσματικών προγραμμάτων

Οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης, με την ευρεία έννοιά τους, καλύπτουν τόσο το σχεδιασμό προγραμμάτων που στηρίζει το ΔΝΤ, ήτοι τις υποκείμενες μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές, όσο και τους τρόπους τους οποίους χρησιμοποιεί για την παρακολούθηση της προόδου με σκοπό την επίτευξη των στόχων που θέτει η χώρα σε συνεργασία με το ΔΝΤ. Οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης επιδιώκουν την παροχή βοήθειας προς τις χώρες μέλη για την επίλυση προβλημάτων εξωτερικού ισοζυγίου πληρωμών χωρίς την προσφυγή σε μέτρα τα οποία ενδεχομένως να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ή διεθνή ευημερία. Παράλληλα, τα μέτρα προορίζονται για τη διαφύλαξη των πόρων του ΔΝΤ διασφαλίζοντας ότι η οικονομία της χώρας θα είναι αρκετά υγιής για την αποπληρωμή του δανείου.

Όλες οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης στο πλαίσιο ενός προγράμματος που στηρίζει το ΔΝΤ πρέπει να είναι κρίσιμες από πλευράς μακροοικονομίας, ήτοι, κρίσιμες για την επίτευξη των μακροοικονομικών στόχων του προγράμματος ή για την παρακολούθηση της υλοποίησής, ή απαραίτητες για την υλοποίηση ειδικών διατάξεων στα πλαίσια της Συμφωνίας του ΔΝΤ.

Τρόπος λειτουργίας

Οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Ευέλικτης Γραμμής Πίστωσης του ΔΝΤ έχουν τη μορφή προκαθορισμένων αυστηρών κριτηρίων επιλογής (γνωστές ως εκ των προτέρων προϋποθέσεις). Αναφορικά με όλες τις άλλες διευκολύνσεις, οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης περιλαμβάνουν τη σύνδεση των εκταμιεύσεων με την υλοποίηση του προγράμματος (γνωστές ως εκ των υστέρων προϋποθέσεις χρηματοδότησης).

Κατά τον καθορισμό των εκ των υστέρων προϋποθέσεων χρηματοδότησης οι οποίες σχετίζονται με το πρόγραμμα, το ΔΝΤ καθοδηγείται από την αρχή ότι η χώρα μέλος έχει πρωταρχική ευθύνη για την επιλογή, το σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής η οποία θα καταστήσει το πρόγραμμα επιτυχές. Το πρόγραμμα πολιτικής της χώρας μέλους

περιγράφεται σε μια δήλωση προθέσεων (στην οποία συχνά προσαρτάται ένα μνημόνιο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής) η οποία συνοδεύει το αίτημα της χώρας για χρηματοδότηση από το ΔΝΤ. Οι στόχοι ενός προγράμματος και τα είδη της σχετικής πολιτικής εξαρτώνται από τις ειδικές περιστάσεις κάθε χώρας. Ωστόσο, ο γενικότερος στόχος συνίσταται πάντα στην αποκατάσταση ή τη διατήρηση της βιωσιμότητας και της μακροοικονομικής σταθερότητας του ισοζυγίου πληρωμών, θέτοντας παράλληλα τη βάση για βιώσιμη και ποιοτική ανάπτυξη.

Τρόπος αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τους όρους του προγράμματος

Ένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία των περισσότερων χρηματοδοτήσεων από το ΔΝΤ είναι οι σταδιακές εκταμιεύσεις και η σύνδεση πρόσθετων χρηματοδοτήσεων σε ευαπόδεικτες δράσεις πολιτικής. Έτσι επιτυγχάνεται η πρόοδος στην υλοποίηση του προγράμματος και η μείωση των κινδύνων για το ΔΝΤ. Οι *αναθεωρήσεις προγράμματος* παρέχουν ένα πλαίσιο για την περιοδική αξιολόγηση από την Εκτελεστική Επιτροπή του βαθμού στον οποίο το πρόγραμμα που στηρίζει το ΔΝΤ υλοποιείται γενικά με επιτυχία και του βαθμού στον οποίο απαιτούνται τροποποιήσεις για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Οι αναθεωρήσεις χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των υποκείμενων οικονομικών πολιτικών ενός προγράμματος από απόψεως αναδρομικής ισχύος (αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο πληρούνται οι προϋποθέσεις σύμφωνα με το συμφωνηθέν χρονοδιάγραμμα) και από προορατικής απόψεως (αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο το πρόγραμμα χρήζει τροποποίησης εν όψει νέων εξελίξεων). Οι αναθεωρήσεις συνήθως συνεπάγονται παρακολούθηση του βαθμού στον οποίο πληρούνται οι συμφωνηθέντες στόχοι (προϋποθέσεις χρηματοδότησης). Οι στόχοι μπορεί να έχουν διάφορες μορφές:

- **Οι προκαταρκτικές ενέργειες** είναι μέτρα τα οποία μια χώρα συμφωνεί να λάβει *πριν* την έγκριση χρηματοδότησης ή την ολοκλήρωση αναθεώρησης από την Εκτελεστική Επιτροπή του ΔΝΤ. Τα εν λόγω μέτρα διασφαλίζουν ότι το πρόγραμμα διαθέτει τα απαραίτητα θεμέλια για να καταστεί επιτυχές, ή ότι ακολουθεί και πάλι σωστή πορεία κατόπιν παρεκκλίσεων από συμφωνηθείσες πολιτικές. Οι προκαταρκτικές ενέργειες μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την εξάλειψη ελέγχων τιμών ή την επίσημη έγκριση του κρατικού προϋπολογισμού σύμφωνα με το δημοσιονομικό πλαίσιο του προγράμματος.
- **Τα ποσοτικά κριτήρια απόδοσης (ΠΚΑ)** είναι ειδικοί και μετρήσιμοι όροι οι οποίοι πρέπει να πληρούνται για το συμφωνηθέν ποσό της προς εκταμίευση πίστωσης. Τα ΠΚΑ συνήθως αναφέρονται σε μακροοικονομικές μεταβλητές υπό τον έλεγχο των αρχών, όπως ορισμένα νομισματικά και πιστωτικά συνολικά μεγέθη, διεθνή αποθεματικά, δημοσιονομικά ισοζύγια ή εξωτερικός δανεισμός. Για παράδειγμα, ένα πρόγραμμα ενδεχομένως να περιλαμβάνει ένα ελάχιστο επίπεδο καθαρών διεθνών αποθεματικών, ένα ανώτατο επίπεδο καθαρών εγχώριων περιουσιακών στοιχείων της κεντρικής τράπεζας, ή ένα ανώτατο επίπεδο κρατικού δανεισμού. Τα ΠΚΑ μπορεί να συμπληρώνονται με **ενδεικτικούς στόχους**, για τους οποίους δεν απαιτείται παραίτηση σε περίπτωση που δεν επιτευχθούν. Οι εν λόγω στόχοι συχνά θέτονται για τους επόμενους μήνες ενός προγράμματος και εν συνεχεία μετατρέπονται σε ΠΚΑ, με τις κατάλληλες τροποποιήσεις, καθώς οι οικονομικές τάσεις σταθεροποιούνται.
- **Τα διαρθρωτικά σημεία αναφοράς** είναι (συχνά μη ποσοτικοποιήσιμα) μέτρα τα οποία είναι πολύ σημαντικά για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Τα εν λόγω σημεία αναφοράς ποικίλουν μεταξύ των προγραμμάτων αλλά μπορεί, για παράδειγμα, να περιλαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα,

τη δημιουργία συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, ή την ενίσχυση της διαχείρισης δημόσιων οικονομικών.

Πρόσφατες μεταβολές στις προϋποθέσεις

Η δανειοδότηση από το ΔΝΤ περιλάμβανε πάντοτε προϋποθέσεις χρηματοδότησης. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80, οι προϋποθέσεις του ΔΝΤ επικεντρώνονταν σε μεγάλο βαθμό στη μακροοικονομική πολιτική. Εν συνεχεία, σημειώθηκε σημαντική αύξηση στην πολυπλοκότητα και το πεδίο εφαρμογής των διαρθρωτικών όρων οι οποίοι συνόδευσαν τα δάνεια από το ΔΝΤ. Αυτή η διεύρυνση και εμβάθυνση των προϋποθέσεων αντικατόπτριζαν εν μέρει την ολοένα και μεγαλύτερη ανάμειξη του ΔΝΤ σε χώρες χαμηλού εισοδήματος ή που βρίσκονταν σε μεταβατικό στάδιο όσο αφορούν στις αγορές, όπου τα διαρθρωτικά προβλήματα τα οποία παρακωλύουν την ευρύτερη οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη ήταν ιδιαίτερα σοβαρά.

Το 2000, το ΔΝΤ διεξήγαγε εκτενή αναθεώρηση των προϋποθέσεων χρηματοδότησης – μια διαδικασία η οποία περιλάμβανε επίσης διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενους εκτός ΔΝΤ – στόχος της οποίας ήταν η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων που στηρίζονται από το ΔΝΤ. Η εν λόγω αναθεώρηση αναγνώρισε ότι τα επιτυχημένα προγράμματα οικονομικής πολιτικής πρέπει να στηρίζονται σε ισχυρή κυριότητα χώρας. Επομένως, το ΔΝΤ πασχίζει να επικεντρωθεί εντονότερα και να είναι σαφέστερο σχετικά με τους όρους οι οποίοι συνοδεύουν τις χρηματοδοτήσεις του, καθώς και να είναι ευέλικτο και να ανταποκρίνεται σε συζητήσεις σχετικά με εναλλακτική πολιτική με χώρες που ζητούν χρηματοοικονομική βοήθεια.

Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές περί προϋποθέσεων χρηματοδότησης, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους εν λόγω στόχους, υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή του ΔΝΤ το Σεπτέμβριο του 2002. Η Εκτελεστική Επιτροπή του ΔΝΤ επανεξέτασε την εφαρμογή των νέων κατευθυντήριων γραμμών το Μάρτιο του 2005, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι είχε σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος και ενθαρρύνοντας το προσωπικό να προάγει περαιτέρω τις εν λόγω προσπάθειες.

Το 2007, το Γραφείο Ανεξάρτητης Αξιολόγησης (ΓΑΑ) του ΔΝΤ ολοκλήρωσε μια αξιολόγηση διαρθρωτικών προϋποθέσεων χρηματοδότησης στα προγράμματα που στηρίζει το ΔΝΤ. Η έκθεση έδωσε νέα ώθηση στην εν εξελίξει προσπάθεια που καταβάλλεται προκειμένου οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης να καταστούν ακόμα πιο επικεντρωμένες και συναφείς. Βάσει του πορίσματος του ΓΑΑ σύμφωνα με το οποίο ο αριθμός των διαρθρωτικών όρων δεν είχε μειωθεί και ορισμένοι όροι δεν ήταν σημαντικοί για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, η Εκτελεστική Επιτροπή του ΔΝΤ ζήτησε ενισχυμένες προσπάθειες για την επίτευξη λιτότητας εστιάζοντας σε μέτρα τα οποία είναι καίρια για την επιτυχία των προγραμμάτων και παρέχοντας ενδελεχή αιτιολόγηση των όρων.

Το Μάιο του 2008 η Εκτελεστική Επιτροπή συζήτησε το σχέδιο υλοποίησης διαχείρισης ανταποκρινόμενη στις συστάσεις του ΓΑΑ τις οποίες ενέκρινε η Επιτροπή. Βάσει του σχεδίου ζητείται να ενταθεί η εφαρμογή των Κατευθυντήριων Γραμμών περί Προϋποθέσεων του 2002, ζητώντας καλύτερη αιτιολόγηση της κρισιμότητας, δημιουργώντας σαφείς συνδέσμους μεταξύ των στόχων, των στρατηγικών και των προϋποθέσεων, και βελτιώνοντας τα έγγραφα του προγράμματος. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης την αναβάθμιση της MONA – μια βάση δεδομένων με πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις των προγραμμάτων που στηρίζει το ΔΝΤ – για τη βελτίωση της παρακολούθησης των προγραμμάτων και για να καταστεί διαθέσιμο στο κοινό.

Το Μάρτιο του 2009, το ΔΝΤ εκσυγχρόνισε το πλαίσιο προϋποθέσεων χρηματοδότησης υπό το φάσμα μιας εκτενούς μεταρρύθμισης για να ενισχύσει την ικανότητά του αναφορικά με την πρόληψη και την επίλυση κρίσεων. Το νέο πλαίσιο διασφαλίζει ότι οι διαθρωτικοί όροι που συνδέονται με εκταμιεύσεις χρηματοδοτήσεων από το ΔΝΤ επικεντρώνονται αρκετά και είναι επαρκώς προσαρμοσμένοι στη οικονομική πολιτική και κατάσταση της κάθε χώρας μέλους. Αυτό πρόκειται να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας προκαθορισμένα κριτήρια επιλογής στο πλαίσιο της Ευέλικτης Γραμμής Πίστωσης και καθιστώντας τις παραδοσιακές προϋποθέσεις πιο ευέλικτες στο πλαίσιο άλλων διευκολύνσεων. Ειδικότερα, η παρακολούθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων διεξάγεται πλέον εξ ολοκλήρου στο πλαίσιο των αναθεωρήσεων προγραμμάτων, με τη χρήση διαρθρωτικών κριτηρίων απόδοσης να έχει σταματήσει σε όλες τις συμφωνίες του ΔΝΤ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος.

Σε συνοχή με το πνεύμα των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων των προϋποθέσεων χρηματοδότησης, οι διαρθρωτικές προϋποθέσεις των Συμφωνιών Stand-By, οι οποίες εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008-09, έχουν προσαρμοστεί και επικεντρωθεί περισσότερο σε βασικούς τομείς εμπειρογνωμοσύνης του Ταμείου. Επίσης, ως μέρος των προσπαθειών του ΔΝΤ να προστατέψει τους ευάλωτους κατά την κρίση, οι προϋποθέσεις των προγραμμάτων στις περισσότερες χώρες περιλαμβάνουν μια δέσμευση από την κυβέρνηση για την ενίσχυση της χρήσης πόρων για συστήματα κοινωνικής ασφάλειας.